

Datum
2025-12-12

Diariennr
KST 2025/389

Ert datum
2025-09-26

Ert diariennr
Ju2025/01974

Justitiedepartementet

Slutbetänkandet Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)

Kammarrätten lämnar följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Förslaget om återkallelse av permanenta uppehållstillstånd för vissa utlänningar föreslås få retroaktiv verkan och innebär också att gynnande förvaltningsbeslut kommer att ändras. Kammarrätten är väl medveten om att det i svensk rätt inte finns något generellt förbud mot retroaktiv lagstiftning. Däremot bör särskild restriktivitet iakttas när det gäller lagstiftning med retroaktiva effekter som är till nackdel för den enskilde. Mot bakgrund av de mycket ingripande konsekvenser förslagen kommer att få för ett betydande antal personer, ställer sig kammarrätten tveksam till den föreslagna lagstiftningen. Kammarrätten saknar en djupgående analys och avvägning mellan de skäl som motiverar förslagen och de konsekvenser förslagen får för dem som berörs, särskilt med beaktande av det stora antalet parallella lagstiftningsarbeten med gemensamma beröringspunkter som just nu pågår.

Kammarrätten vill i sammanhanget även understryka vikten av att samordna de lagstiftningsarbeten som pågår, bland annat för att undvika dubbelregleringar, lagkollisioner eller att begrepp tillämpas olika i olika lagstiftningar.

Postadress

Box 2302
103 17 Stockholm

Besöksadress

Birger Jarls Torg 5

Telefon

08-561 690 00

E-post: kammarrattenistockholm@dom.se

Internet: www.kammarrattenistockholm.domstol.se

Lagtekniskt förtydligande

I 7 § i den föreslagna lagen om återkallelse av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar anges att Migrationsverkets beslut enligt lagen får överklagas till en migrationsdomstol. I betänkandet (s. 139) sägs att det följer av den nuvarande bestämmelsen i 16 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) att en migrationsdomstols beslut som rör frågor enligt den särskilda lagen kommer att få överklagas till Migrationsöverdomstolen, och att detta därför inte behöver regleras särskilt. Hänvisningen i 1 § i den föreslagna lagen att denna ska tillämpas framför utlänningslagen i den utsträckning som lagens bestämmelser avviker från utlänningslagen tydliggör dock enligt kammarrättens mening inte detta tillräckligt. Enligt kammarrätten kan det därför finnas anledning att i 7 § ange att en migrationsdomstols beslut enligt lagen överklagas hos Migrationsöverdomstolen i enlighet med bestämmelserna i 16 kap. utlänningslagen och att bestämmelserna i detta kapitel även i övrigt i tillämpliga delar gäller i mål enligt lagen (jämför 26 § medborgarskapslagen [2001:82]).

Konsekvenserna för rättsväsendet

Förslagen förväntas få omfattande påverkan på migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen genom en markant ökad måltillströmning. Utredningens konsekvensanalys i denna del är i stora delar hypotetisk och bygger på ett stort mått av osäkerhet. Kammarrätten anser att det finns anledning att ifrågasätta vissa grundläggande antaganden som utredningens konsekvensbedömning och kostnadsanalys bygger på.

Det är kammarrättens uppfattning att beslut om återkallelse av permanent uppehållstillstånd kommer att överklagas i mycket hög utsträckning, oavsett om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas eller inte. Det är därför troligt att den förväntade måltillströmningen till migrationsdomstolarna blir betydligt högre än den fingervisning som utredningen ger i betänkandet. Kammarrätten anser därtill att det är direkt missvisande att vid bedömningen av den förväntade ökningen av antalet mål i Migrationsöverdomstolen, utgå från den generella överklagandefrekvensen till domstolen. Enligt kammarrätten ligger det närmare till hands att utgå från överklagandefrekvensen för måltyper där enskilda har större benägenhet att överklaga, t.ex. avlägsnandemål där 73,4 procent av migrationsdomstolarnas avgöranden överklagades under 2024.

Vid en beräkning som utgår från nämnda överklagandefrekvens och utredningens hypotetiska siffror om förväntade antal återkallelseärenden, skulle antalet mål till Migrationsöverdomstolen uppgå till cirka 44 000 mål ($60\,000 \times 0,734$) vid en försiktig bedömning och cirka 66 000 mål ($90\,000 \times 0,734$) vid en troligare högre överklagandefrekvens till migrationsdomstolarna. Detta innebär vid en kostnadsberäkning att Migrationsöverdomstolen kan förvänta sig en kostnadsökning på mellan 360 och 540 miljoner kronor. Till detta kommer sedan det stora antal nekade och överklagade beslut i medborgarskapsärenden och nekade tidsbegränsade uppehållstillstånd som kan förväntas med anledning av förslagen.

Även vid en försiktig bedömning av ökningen av måltillströmningen leder ett genomförande av förslagen till att Migrationsöverdomstolen ställs inför stora kostnadsmässiga, organisatoriska och verksamhetsmässiga utmaningar. Domstolarnas särprägel med domare som anställs genom fullmakt, innebär att det finns begränsade möjligheter att på kort sikt och för en begränsad tidsperiod utöka den dömande verksamheten. Det är därför ytterst tveksamt om målen kommer att kunna hanteras inom de tidsramar som ställts upp som målsättning av regeringen. Det är också sannolikt att kammarrättens verksamhet i övrigt kommer att påverkas negativt av de prioriteringar som kommer att behöva göras. Det gäller inte minst med anledning av att förslagen tidsmässigt sammanfaller med de omfattande anpassningar som med nödvändighet kommer att behöva ske med anledning av EU:s migrations- och asylpakt.

Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen har även tidigare behövt hantera en hög måltillströmning, särskilt i samband med migrationskrisen 2015 och efterföljande år. En starkt bidragande faktor till att migrationsdomstolarna vid den tidpunkten kunde hantera den oförutsedda målvolymen var möjligheten att låna in domare från allmän domstol. Utifrån hur arbetsläget ser ut idag på de allmänna domstolarna är en sådan lösning inte aktuell. Även möjligheten att ta in extra domare från den så kallade förstärkningsstyrkan är begränsad.

Kammarrätten menar alltså att ett genomförande av förslagen – även med full kostnadstäckning – kommer att få en sådan påverkan på kammarrättens verksamhet att enskildas rätt att få sin sak prövad inom skälig tid riskeras, vilket i förlängningen även kan komma att riskera allmänhetens förtroende för rättsväsendet i stort.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättspresidenten Thomas Rolén. I handläggningen har även lagmannen Johan Lundmark och kammarrättsrådet Johan Axelsson deltagit. Föredragande har varit tf. assessorn Matilda Ericson Carell.

Thomas Rolén

Matilda Ericson Carell

Kopia till

Övriga kammarrätter

Hovrätterna

Förvaltningsrätterna under Kammarrätten i Stockholm

Förvaltningsrätten i Göteborg

Förvaltningsrätten i Luleå

Förvaltningsrätten i Malmö

Justitiedepartementet, expeditionschefen och enheten DÅ

Domstolsverket

Kammarrättens intranät

Tidningarnas telegrambyrå